

Uppsala kommuns revisorer

Risikanalys och revisionsplan 2019

Sammanträde 2019-09-20

Revisorernas uppdrag

Revisorernas uppdrag och roll

Revisionsuppdraget är definierat i kommunallagens (KL), kapitel 12. Revisorerna granskar årligen, i den omfattning som följer av god revisions sed, all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. De granskar på samma sätt, genom de revisorer eller lekmannarevisorer som utsetts i juridiska personer enligt 10 kap. 3-4 §§ KL, även verksamheten i de juridiska personerna.

Uppdraget utgörs ytterst av att pröva ansvarstagandet och uttala sig om detta till fullmäktige inför deras beslut i ansvarsfrågan. I enlighet med KL prövar revisorerna om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Revisorerna ska granska och pröva enligt *god revisions sed*. God revisions sed är inte reglerad i lag eller föreskrift eller på annat sätt fastställd av en myndighet. Den formas och utvecklas successivt över tiden i det praktiska revisionsarbetet.

Revisorerna ska även bedöma om resultaten i den delårsrapport som enligt 11 kap. 16 § KL ska behandlas av fullmäktige och årsredovisningen är förenliga med de mål fullmäktige beslutat.

Revisorerna lyder direkt under kommunfullmäktige med ett årligt anslag. För revisorerna gäller ett av kommunfullmäktige fastställt *reglemente*.

Revisorerna har interna sammanträden och träffar med kommunfullmäktiges presidium, kommunstyrelsen och nämnderna. Möten hålls också löpande med ledande tjänstemän. Revisorerna fortbildar sig bl.a. genom riktade utbildningsinsatser, studiebesök, deltagande i seminarier, konferenser och erfarenhetsutbyten med andra kommuner och landsting.

Revisionsprocessen

Revisionsprocessen omfattar hela det arbete som revisorerna gör under ett revisionsår från riskanalys och planering av granskningsinsatser till uttalandet i revisionsberättelsen. Revisionsprocessen är avslutad när fullmäktige fattat beslut i ansvarsfrågan. Revisionsprocessen är uppdelad i fyra delar – *planera, granska, bedöma och avrapportera*. Revisorerna har ansvar för hela revisionsprocessen och beställer de granskningar m.m. som ska genomföras av de sakkunniga.

Revisorernas uppdrag forts

Med resultatet av årets granskning som grund prövar revisorerna om styrelsen och nämnderna har fullgjort sina uppdrag. Under denna process beaktar revisorerna information som inhämtas från andra revisorer inom kommunens verksamhet – lekmanarevisorer/revisorer och yrkesrevisorer i kommunala företag, revisorer i kommunalförbund och finansiella samordningsförbund m fl. Informationen har betydelse för att revisorerna ska kunna pröva med en helhetssyn dvs. hela den kommunala verksamheten.

Revisorernas uppfattning i ansvarsfrågan förmedlas till fullmäktige i form av ett särskilt uttalande i revisionsberättelsen. Revisorerna prövar ansvaret såväl kollektivt, dvs. för hela styrelsen eller nämnden, som individuellt för enskilda ledamöter. Det kollektiva ansvaret är utgångspunkten.

Revisorerna ska i sin granskning biträdas av sakkunniga som de själva väljer och anlitar i den omfattning som behövs för att fullgöra granskningen enligt god revisionssed.

De sakkunnigas rapporter ska bifogas till revisionsberättelsen.

Revisorerna och deras sakkunniga ska alltid ges tillfälle att yttra sig vid fullmäktiges behandling av revisionsberättelsen, vilket framgår av 5 kap 32§ KL.

Övergripande riskanalys

Övergripande riskanalys

I enlighet med vad som framgår av "God revisionsred i kommunal verksamhet" är det revisorerna som ansvarar för risk- och väsentlighetsbedömningen. Med stöd av denna analys avgör revisorerna vad granskningsarbetet ska inriktas mot. Riskanalysen och prioriteringarna syftar även till att minimera revisorernas risk att göra felaktiga uttalanden i revisionsberättelsen.

Sveriges kommuner och landsting (SKL) har definierat *risk* enligt följande: "En risk är en oönskad händelse som vi kan bedöma sannolikheten för att den ska inträffa. En risk är också en handling/brist på handling av styrelse eller nämnd som påverkar kommunen/invånarna/personalen negativt". SKL använder vidare begreppet *väsentlighet* som "värdet av en identifierad risk". Dessa definitioner är utgångspunkten för revisorernas analys.

För att revisorerna ska kunna genomföra en riskvärdering av händelser som kan påverka, hindra eller hota måluppfyllelsen inom den kommunala verksamheten är det av vikt att en riskinventering genomförs. Inventeringen innefattar såväl interna som externa faktorer såsom omvärldsförändringar, förändringar i lagstiftning, väsentliga händelser inom kommunen, grundläggande granskning, intern kontroll, resultatet av tidigare års fördjupade granskningar inklusive granskning av årsbokslut och delårsbokslut samt övergripande finansiell analys. Omnämnda faktorer tar sin utgångspunkt i fullmäktiges mål.

Syftet med riskanalysen är således att identifiera de största riskerna som finns inom verksamheter, funktioner och processer i kommunen. Olika perspektiv kan också anläggas så som hållbarhet, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Granskningen riktas mot väsentliga områden med högre risk utifrån perspektiven styrning, kontroll, effektivitet och kvalitet.

Riskanalys är ett stöd i arbetet med att planera framtida revisionsinsatser och på vilket sätt granskning skall ske av identifierade områden.

Övergripande omvärldsanalys

Behoven av välfärdstjänster fortsätter öka

Sveriges befolkning fortsätter växa. Under de kommande tio åren beräknas Sveriges befolkning enligt SCBs prognoser öka med ytterligare ca 1 miljon invånare, och passerar då 11 miljoner. Ökningen sker snabbast i äldre åldrar. De närmaste tio åren väntas gruppen 80 år och äldre öka med 50 procent. Antalet personer i yrkesverksam ålder ökar långsammare än befolkningen i stort.

Historiskt har kostnaderna i kommuner och landsting dessutom ökat väsentligt snabbare än vad som följer av den demografiska behovsutvecklingen.

Världsekonomin

USA genomför omfattande förändringar med stor påverkan på världsekonomin. Handelsavtal sägs upp, tullar införs eller höjs. Övriga världen genomför motåtgärder. Storbritannien genomför Brexit.

Samhällsekonomin

SKL bedömer i februari 2019 att ökningen av BNP stannar vid 1 procent 2019, efter några år av mycket stark högkonjunktur. Prognosen över slutligt skatteutfall för 2018 ligger på ca 3,6 procent. För 2019 och 2020 är senaste SKL-prognosen en ökning med 2,9 procent vardera året.

Välfärdens finansiering

Den snabba befolkningsökningen med ökade behov av skola, vård och omsorg leder till allt större utmaningar för kommunsektorn att finansiera och upprätthålla kvaliteten i verksamheten.

De senaste åren har kommun- och landstingssektorn tillskjutits en hel del extra medel för att ges bättre förutsättningar att möta behoven.

Under valrörelsen 2018 har en hel del förslag lämnats från samtliga riksdagspartier med satsningar inom olika områden. Under hösten bör en rimligt hygglig bild av förutsättningarna för 2019 kunna finnas. Satsningarnas storlek, inriktning och konstruktion får stor betydelse för revisorers riskanalyser inför 2019.

Miljöfrågor

Under sommaren 2018 hade stora delar av landet långvarig värme och torka. Skogsbränder förekom i princip över hela landet. Sverige tvingades ta hjälp från andra länder med både bemanning och flygplan. Även skyfall förekom med översvämningar som följd. Under 2000-talet har flera stora stormar förekommit med omfattande skador i skog och mark.

Lagstiftning

Ny kommunallag gäller från och med 2018. Den innebär en modernisering av den tidigare lagen, bl a med förändringar som digitalisering av anslagstavla.

Ny lag om kommunal redovisning träder i kraft 2019.

Den nya datasäkerhetslagen GDPR trädde i kraft i maj 2018.

#metoo

Hösten 2017 startade det som blev ett globalt uppror mot könsdiskriminering i olika former inklusive kränkande särbehandlingar och sexuella kränkningar. Rörelsen satte fokus på fortsatt könsmaktsordning i både formella och informella hierarkier.

Teknikutveckling

Den tekniska utvecklingen i samhället fortsätter. Aktuella områden med snabb utveckling är bl a digitalisering och robotisering.

Övergripande omvärldsanalys (forts)

Områden med ökad eller ny risk

- Krisberedskap inför
  - Bränder, stormar, översvämningar
  - Säkerhetshot
- Miljöfrågor
  - Kommunens miljömål
  - Åtgärder för att nå målen
- Teknisk utveckling
  - Digitalisering
  - Robotisering
- Våldsbejakande extremism
  - Våld
  - Bränder
- Bostäder
  - Obalans utbud/efterfrågan
  - Osäkerhet i prisutveckling, påverkar exploateringen
  - Integration/segregation
  - Hur bygga till rimlig kostnad för hyresgäster med begränsad ekonomi
- Ny kommunal redovisningslag från 2019

Kvarstående riskområden från 2018

Flera stora riskområden kvarstår även inför 2019.

- Kommunernas kostnadsansvar för personlig assistans har ökat kraftigt de senaste åren. Frågan om statens ansvar för finansieringen är utreds.
- Sjukfrånvaron inom sektorn är fortsatt hög och utgör ett problem för kompetensförsörjningen.
- Integrationen har fortsatt stora utmaningar vad gäller bland annat sysselsättning och sociala behov.
- Brister i säkerheter i samhällskritiska digitala system
  - Outsourcing med risk för rikets säkerhet och personskydd
  - Intrång med driftstopp och utpressning
- GDPR
- #metoo-upproret
  - Sexuella trakasserier och kränkningar
  - Kränkande särbehandlingar
  - Hot
  - Löneskillnader
  - Karriärmöjligheter
- Mängden riktade statsbidrag

Uppsala årets tillväxtkommun

Utses sedan 1998 av Arena för Tillväxt och konsultföretaget Sweco.

Priset ”synliggör kommuner som aktivt skapar förutsättningar för tillväxt med fokus på politiskt ledarskap, samarbetsförmåga, kommunalt utvecklingsarbete och nytänkande”.

Juryns motivering

Uppsala kommun har lyckats behålla sin särart som traditionsrik universitetsstad, och genom visionärt politiskt ledarskap kombinerat historiska värden med nytänkande och framåtblickande utveckling. Uppsala växer, målmedvetet och hållbart. Väl fungerande målstyrning, nära medborgardialog, samt strategiskt och handlingsinriktat näringslivsarbete ger hållbar utveckling av både stad och land. Visionär samhällsplanering, attraktiva miljöer för boende, målmedveten samverkan mellan kommun, näringsliv och akademi samt ett rikt kultur- och idrottsliv gör Uppsala intressant för boende, besökare och företag. Med historien som grund och den hållbara framtiden som inspiration tilldelas Uppsala kommun priset som Årets Tillväxtkommun 2018.

Frågor för revisionen att granska och stötta?

- Visioner
- Nytänkande
- Hållbarhet
- Målstyrning
- Medborgardialog
- Kompetensförsörjning
- Näringslivsarbete
- Stad och land
- Samverkan med akademi
- Attraktiva boendemiljöer
- Rikt kultur- och idrottsliv

Analys Uppsala kommun

Ekonomi

Bra resultat de senaste åren

Hög nettokostnadsutveckling 2018

Stora finansieringsbehov av både växande drift och investeringar

Exploateringsverksamheten påverkas av osäkerhet i fastighetspriser

Demografi

Kommunen växer snabbt; fler äldre, fler barn, ökade behov

Investeringar

Stora behov av bostäder, skolor, äldreboenden

Infrastruktur i områden som exploateras

Kompetensförsörjning

Stor konkurrens om många yrkesgrupper

Stora pensionsavgångar

Sjukfrånvaro

Andra viktiga områden

Uppsala har inom många områden samma utmaningar som hela kommunsverige, inklusive #metoo-frågor, krisberedskap, IT-säkerhet, digitalisering, robotisering, våldsbejakande extremism, integration, bostadsbrist, LSS, målstyrning.

Uppsalapaketet

Överenskommelse mellan kommunen staten och region Uppsala.

Finansiella mål och verksamhetsmål med betydelse för god ekonomisk hushållning

Resultatet ska vara minst 2% av skatter och kommunalekonomisk utjämning

Förändringen av skatter och utjämning ska vara högre än förändringen av nettokostnaderna

Kommunkoncernens soliditet inklusive pensionsåtaganden ska vara minst 15%

Låneskulden per invånare ska öka mindre än 5% per år

Bruttoregionalprodukt per invånare ska öka

Inriktningsmål 1: Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

Kvinnors andel av mäns medelinkomst ska öka (nuvärde 81,5%)

Områden att granska eller följa för revisionen i Uppsala kommun 2019

Riskläge

Kommunens riskläge är till stora delar gemensamt med hela kommunsverige. De större frågorna är

- Tillväxtens finansiering. Investeringar behövs i infrastruktur, skolor, förskolor, äldreboenden m m.
- Utbud och efterfrågan på bostäder inkl markpriser.
- Demografisk utveckling. Befolkningen blir relativt sett både äldre och yngre och en krympande andel av befolkningen ska finansiera en växande andel barn, unga och äldre.
- Tillväxten måste även beakta miljöpåverkan.
- Året som gått har inneburit en påminnelse om risker för naturfenomen och behov av beredskap för bränder, översvämningar och stormar m m.
- En växande andel av befolkningen är utlandsfödd. En stor andel av de nykomna har flytt från krigshärjade områden. Integrationen är en mycket viktig fråga, mänskligt och ekonomiskt.
- #metoo-frågorna lever vidare, även i Uppsala kommun. Bland annat finns löneskillnader mellan män och kvinnor i kommunen.
- Även Uppsala har en kraftig ökning av kostnader för LSS och personlig assistans.
- Kompetensförsörjningen inom olika områden är en stor utmaning genom ökade behov, pensionsavgångar, sjukfrånvaro, inom vissa områden låga löner, inom vissa områden ansträngda arbetsmiljöer.

Områden som diskuterats inom revisionen

- Finansiering av investeringar
- Finansiering av drift
- Miljö
- Krisberedskap
- Integration/segregation
- Kompetensförsörjning
- #metoo
- Barnperspektivet
- Etik och korruption
- Upphandling

Specifika frågor och områden

- LSS och personlig assistans
- Sjukfrånvaro
- IT-säkerhet
- GDPR
- Våldsbejakande extremism
- Målstyrning
- Digitalisering
- Robotisering
- Mängden riktade statsbidrag
- Ny kommunal redovisningslag från 2019

Kommunens resultatutveckling 2015-2018

Belopp i mnkr	2018	2017	2016	2015
Verksamhetens nettokostnader	-11 346	-10 642	-10 278	-9 855
<i>Förändring i %</i>	6,6	3,5	4,3	
Skatteintäkter, statsbidrag och utjämning	11 704	11 181	10 580	9 747
<i>Förändring i %</i>	4,7	5,7	8,5	
Finansnetto	69	43	79	165
Resultat	429	581	381	57
<i>Resultat i % av skatteintäkter, statsbidrag och utjämning</i>	3,7	5,2	3,6	0,6

- Resultatet har utvecklats bra de senaste åren
- Under 2018 växer dock nettokostnaderna betydligt högre än skatteintäkter m m
- Resultat exkl jämförelsestörande poster är +271 mnkr, 2,3%

Resultatjämförelse med budget och prognos 2018

Belopp i mnkr	Utfall 2018	Prognos 2018	Budget 2018	Avvikelse utfall/ budget
Verksamhetens intäkter	3 005	2 838	3 074	-69
Verksamhetens kostnader	-14 115	-14 108	-14 251	136
Av- och nedskrivningar	-236	-230	-229	-7
Verksamhetens nettokostnader	-11 346	-11 499	-11 406	60
Skatteintäkter	10 515	10 533	10 573	-58
Statsbidrag och utjämning	1 189	1 150	1 101	88
Finansiella intäkter	180	195	122	58
Finansiella kostnader	-111	-169	-135	24
Resultat	429	208	255	172

- Jämförelsestörande poster förklarar skillnad mellan utfall och budget/prognos
- Resultat från markförsäljningar inte med i varken budget eller prognos
- Byggbonus och momsåterbetalning, andra större avvikande poster
- Resultat exklusive dessa poster är +271 mnkr

Bokslut 2018 för styrelse och nämnder

Belopp i mnkr	Utfall 2018	Prognos 2018	Budget 2018	Avvikelse Utfall/ Budget
Kommunstyrelsen	328	430	380	52
Valnämnden	6	4	5	0
Gatu- och samhällsmiljönämnden	461	455	456	-5
Plan- och byggnadsnämnden	71	79	73	2
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	23	23	23	0
Räddnings- och beredskapsnämnden	156	156	154	-3
Namngivningsnämnden	2	2	2	0
Utbildningsnämnden	4 825	4 891	4 914	89
Arbetsmarknadsnämnden	685	692	697	12
Kulturnämnden	322	324	326	3
Idrotts- och fritidsnämnden	244	245	249	5
Äldrenämnden	1 806	1 803	1 793	-13
Omsorgsnämnden	1 603	1 593	1 578	-25
Socialnämnden	667	677	688	21
Överförmyndarnämnden	20	23	25	5
Finansförvaltningen				286
Summa	11 218	11 394	11 358	429
- Inga större obalanser tycks föreligga				
- Omsorgsnämndens underskott beror delvis på avgifter från IVO för ej verkställda beslut				

Balansräkning kommunen och kommunkoncernen 2016-2018

Belopp i mnkr	2018-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Anläggningstillgångar	29 596	27 155	25 443
Omsättningstillgångar	2 209	2 226	1 609
Summa tillgångar	31 805	29 381	27 051
Eget kapital	9 287	8 450	7 301
Avsättningar	1 500	1 338	1 152
Långfristiga skulder	13 221	11 984	11 250
Kortfristiga skulder	7 798	7 609	7 348
Summa eget kapital, avsättningar o skulder	31 805	29 381	27 051
Ej skuldförda pensionsförbindelser	3 883	3 996	4 083
Eget kapital inkl ej skuldförda pensionsförbindelser	5 404	4 454	3 218
Likviditet	0,28	0,29	0,22
Soliditet enligt balansräkning	0,29	0,29	0,27
Soliditet inklusive pensionsåtaganden som redovisas som ansvarsförbindelse	0,17	0,15	0,12
<ul style="list-style-type: none"> - Eget kapital växer, förklaras delvis av rättelser av exploateringsredovisning - Anläggningstillgångarna växer, förklaras till viss del av rättelser av exploateringsredovisningen - Anläggningstillgångarna kommer dock att fortsätta växa kraftigt, vilket måste finansieras 			

Grundläggande granskning

Områden och granskningsinsatser i den grundläggande granskningen

Revisionen ska för att ge bästa nytta i förhållande till kostnad fokusera på risker för väsentliga fel eller kvalitetsbrister. En grundläggande granskning genomförs varje år som omfattar samtliga nämnder. Därutöver sker fördjupande granskningar inom områden med bedömd större risk för väsentliga fel eller brister. Även den grundläggande granskningen är givetvis till stor del riskbaserad.

I den grundläggande granskningen ingår:

- Översiktlig granskning av delårsrapport med bl a
  - Analys av samtliga nämnders resultat och prognos
  - Analys av måluppfyllelse
- Granskning av årsbokslut och årsredovisning med bl a
  - Detaljgranskning av resultat- och balansräkningar för hela kommunen
  - Detaljgranskning och analys av resultaträkningar för samtliga nämnder
  - Granskning och analys av måluppfyllelse
- Intern kontroll
  - Styrdokument
  - Organisation
  - Återrapportering
  - Nyckelkontroller (fr a inom redovisning och finansiell rapportering)

Risikanalyys

Risicanalys av styrelse och nämnder

Bakgrund

Revisorerna ska bedöma vilka hinder, hot eller risker som finns i verksamheten. Hur betydande är riskerna? Hur sannolikt är det att de existerar eller kommer att inträffa? Revisorerna ska också ta ett avstamp i styrelsers och nämnders eget arbete med omvärldsbevakning, styrning och intern kontroll samt riskanalys. Enligt god revisionssed ska analysen ske löpande under året men en årlig avstämning krävs inför varje års planering och granskning. Vidare framhåller god revisionssed vikten av att revisionsplanen är flexibel, detta för att ge utrymme till hantering av oförutsedda händelser och andra behov av omprioriteringar.

Syfte

Uppdraget syftar till att identifiera ekonomiska, juridiska, verksamhetsmässiga och förtroendemässiga risker som har en väsentlig betydelse för styrelsens/nämndens verksamhet, funktioner och processer. De identifierade riskerna ska utgöra underlag för revisionens beslut om revisionsplan och för kommande års revisionsplaner.

Metod och utgångspunkt

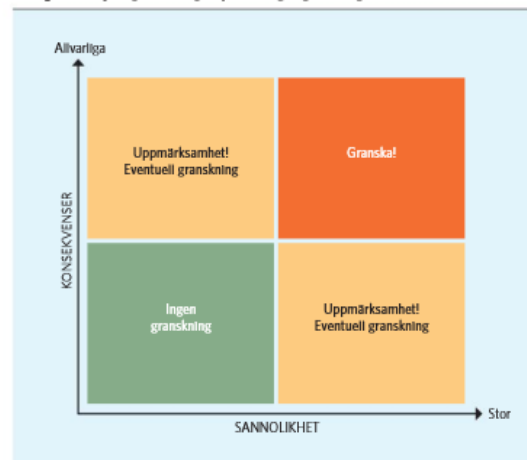
Som ett steg i identifieringen av riskområden har revisorerna genomfört grundläggande granskning. Revisorerna begär årligen att styrelsen/nämnden identifierar de största riskerna som har väsentlig betydelse för styrelsens/nämndens verksamhet. Därtill har styrelsen/nämnden ombetts att identifiera väsentliga områden under året och inför kommande år.

På efterföljande sidor ges en sammanfattning av identifierade riskområden för respektive styrelse/nämnd som grundar sig på de iakttagelser som framkommit i svar på frågor och intervjuer. Riskidentifieringen avser verksamheten 2019 och åren framöver.

I analysen ingår omvärldsbevakning baserad bl a på uppgifter från SKL och SCB samt en kommunspecifik omvärldsanalys.

Matrisen nedan (hämtad från god revisionssed i kommunal verksamhet) kan utgöra stöd för revisorernas bedömning av risker och prioritering av granskningsområden. Utifrån matrisen har revisorerna därefter kategoriserat riskområden enligt graderingen låg, medel eller hög risk.

FIGUR 5. Riskanalysen ger underlag för prioritering av granskningsområden

Gradering sannolikhet och konsekvens

Hög

Medel

Låg

Analysen som ligger till grund för fokusområden och prioriteringar

Revisorerna har genomfört en riskanalys över samtliga verksamheter som bedrivs av kommunen och i av kommunen ägda bolag.

Analysen har följt strukturen:

- Kommunövergripande risker
- Risker som omfattar flera nämnder och bolag
- Risker i KS respektive i enskilda nämnder

På efterföljande sidor redovisas de analyser och slutsatser som ligger till grund för fokusområden och prioriteringar. De bakomliggande riskanalyserna för varje enskilt område framgår av de projektplaner som upprättats och beslutats avseende varje enskild fördjupningsgranskning. I redovisningen här ges varje sådan fördjupningsgranskning en identitet utifrån löpnummer som inte ska uppfattas som prioriteringsordning. Bedömningen av hög eller låg sannolikhet för en risks inträffande respektive dess konsekvenser om risken inträffar framgår av diagrammen.

Bedömda riskområden 2019

Särskilt betydelsefulla områden och risker

- 1 Mål- och resultatstyrning
- 2 Uppföljning tidigare års granskningar
- 3 Etablering och integration
- 4 Bostadsförsörjning och hållbarhet
- 5 Plan-, mark- och exploateringsverksamhet
- 6 Klimatanpassning
- 7 Förstudie barnkonventionen
- 8 Intern kontroll
- 9 Nämndernas nettokostnader
- 10 Idrotts- och fritidsnämnden

Bedömda riskområden 2019 forts

Särskilt betydelsefulla områden och risker

- 11 IT-säkerhet

- 12 Bisysslor

- 13 Lönehantering

- 14 Funktionsnedsatta, delaktighet

- 15 LSS-verksamhet, kultur- och fritidsaktiviteter

- 16 Koncernredovisning

- 17 Ny lag om kommunal bokföring och redovisning

Revisionens budget 2019

Kommunrevisionens budget 2019

	Budget 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
Beslutad budget	7 246 000	6 529 000	6 250 000
Summa fasta uppdragsdelar	416 000	416 000	446 000
Intern kontroll	150 000	180 000	120 000
Delårsrapport	350 000	350 000	350 000
Årsredovisning	550 000	550 000	550 000
Fördjupningar redovisning	250 000	500 000	790 000
Fördjupningar verksamhet	2 660 000	2 640 000	1 930 000
Etik och korruption	300 000		
Bolagsdag	90 000	60 000	90 000
Nämnddag	50 000		100 000
Eget kontor	540 000	330 000	0
Förtroendevalda			
Arvoden	1 095 000	830 000	800 000
Sociala avgifter	259 000	200 000	200 000
Kurser, konferenser	200 000	160 000	100 000
IT, post, reseersättningar, övrigt	150 000	100 000	140 000
Summa förtroendevalda	1 704 000	1 290 000	1 240 000
	7 060 000	6 316 000	5 616 000
Reserv	186 000	213 000	634 000

Genomförda granskningar 2015-2018

Tidigare genomförda/pågående granskningar per nämnd

År	Styrelse/Nämnd Granskning	KS	GSN	PBN	MHN	UN	AMN	KN	IFN	ÄN	ON	SN	RN	ÖFN	VN
2018	Långsiktig finansiell planering	x													
	Styrning och uppföljning investeringar	x	x												
	Ekonomi och kvalitet på nämndnivå	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
	Stöd till idrottande	x							x						
	Öffentlighetsprincipen	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
	Bolagsstyrning	x													
	Intern kontroll	x	x				x	x			x	x			
	Gynnande beslut										x	x			
	Överförmyndarnämnden														x
Valnämnden															x

Tidigare genomförda/pågående granskningar per nämnd

Är	Styrelse/Nämnd Granskning	KS	GSN	PBN	MHN	UN	AMN	KN	IFN	ÄN	ON	SN	RN	ÖFN	VN
2018	Elevhälsa					x									
	Särskilt stöd till barn					x									
	Politikerarvoden	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Budgetprocessen	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Övergripande kontroller redovisning och finansiella rapporter	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Generella IT-kontroller	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Uppföljning privata utförare		x									x			
	Krisberedskap	x													
	Kompetensförsörjning	x				x				x	x				
	Exploatering	x	x	x											

Tidigare genomförda granskningar per nämnd

År	Styrelse/Nämnd Granskning	KS	GSM	PBN	MHN	UN	AMN	KN	IFN	ÄN	ON	SN	RN	ÖFN
2017	Arbetsgivarfrågor inklusive kompetensförsörjning	x				x				x				
	Beredskap säkerhet	x												
	Kontroll privata utförare									x	x			
	Handlägningsrutiner			x										
	Uppföljning tidigare granskningar	x				x				x	x	x		
	Upphandling och inköp	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Intern kontroll	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Attester utbetalningar	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Löneutbetalningar	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Markexploatering	x												

Tidigare genomförda granskningar per nämnd

År	Styrelse/Nämnd Granskning	KS	GSM	PBN	MHN	UN	AMN	KN	IFN	ÄN	ON	SN	RN	ÖFN
2017	Kostnader	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Intäkter	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Social arbetsmiljö	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Tillsyn förskolor, förstudie			x		x								
	Elevhälsa i grundskola, förstudie					x								
	Kränkande behandling av barn och elever					x								
	Intern kontroll, enkät till politiker	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Mark och exploatering, uppföljning	x	x											

Tidigare genomförda granskningar per nämnd

År	Styrelse/Nämnd Granskning	KS	GSM	PBN	MHN	UN	AMN	KN	IFN	ÄN	ON	SN	RN	ÖFN
2016	Myndighetsbeslut LSS										x			
	Bistånd äldreomsorg									x				
	Långsiktig planering	x												
	Ledningsfunktion grundskola					x								
	Överförmyndaren													x
	Måluppföljning och uppfyllelse	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Efterlevnad LOU	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Tillsyn privata förskolor					x								
	Intern kontroll	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	IT-relaterade kontroller	x												
Anläggningsredovisning	x													

Tidigare genomförda granskningar per nämnd

År	Styrelse/Nämnd Granskning	KS	GSM	PBN	MHN	UN	AMN	KN	IFN	ÄN	ON	SN	RN	ÖFN
2015	Exploateringsverksamheten	x												
	Investeringsprocessen	x												
	Pedagogiska lokaler	x												
	Bolagsstyrning i ett koncernperspektiv	x												
	Etik och korruption	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Intern kontroll	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Uppsala kommuns revisorer

Lekmannarevision 2019

Sammanträde 2019-04-12

Lekmannarevisorernas uppdrag

Lekmannarevisorernas uppdrag och roll

Utgångspunkten för uppdraget utgår från kommunallagens revisionskapitel. I aktiebolagslagen preciseras granskningsuppgiften i 10 kap. "Lekmannarevisorn skall granska om bolagets verksamhet skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomiskt synpunkt tillfredsställande sätt, och om bolagets interna kontroll är tillräcklig. Granskningen skall vara så ingående som god sed vid detta slag av granskning kräver."

Vidare uttolkas god revisionssed för lekmannarevisionen i skriften God revisionssed från Sveriges Kommuner och Landsting. Där läggs bland annat synen på en samordnad revision i kommunkoncernen fast. "Kommunens eller Landstingets revisorer samordnar granskningsarbetet i såväl förvaltningen som företagen i planering, genomförande och rapportering. Analysen av väsentlighet och risk samt revisionsplanering sker om möjligt i ett sammanhang för hela den kommunala verksamheten."

Revisionen ska ha en förebyggande och stödjande inriktning.

Revisionsprocessen

1. Vi planerar, genomför och följer upp vår revision så att vi kan uttala oss om verksamheterna bedrivs i enlighet med uppställda ägardirektiv, mål och på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om styrningen, uppföljningen och utvärderingen är tillräcklig.
2. Vi planerar, genomför och följer upp vår revision så att vi kan uttala oss om bolagets interna kontroll är tillräcklig.
3. Vi planerar, genomför och följer upp vår revision så att vi kan uttala oss om kommunstyrelsens uppsiktsplikt över kommunens bolag och om moderbolagets styrning över dotterbolagen är ändamålsenlig.

Lekmannarevision, riskanalys

Underlaget för risk- och väsentlighetsbedömning utgörs i huvudsak av följande komponenter:

- Erfarenheter från tidigare granskningar
- Bolagens aktuella situation
- Jämförelser över tid av ekonomi och verksamhet
- Omvärldsförändringar
- Väsentliga riskområden utgörs av:
  - Risker för att omvärldsfaktorer ej uppfattas/hanteras.
  - Risk för att styrelserna ej är medvetna om sitt ansvar och risk för bristande styrelsearbete.
  - Risker kopplade till ägarstyrning och att Mål och Budget ej får den styrning som fullmäktige avsett.
  - Risker för svag intern kontroll och att rutiner för intern kontroll ej anpassas utifrån behov hos respektive bolag.
  - Risker för korruption och oetiskt beteende.
  - Risker för att offentlighetsprincip och LOU ej efterlevs.
- Arbetet med riskbedömningen sker i anslutning till riskbedömning för hela kommunen.

Lekmannarevision, grundläggande granskning

- Följa verksamheten löpande genom kommunikation och dokumentation.
- Bedöma om bolagsstyrelserna har byggt upp och skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, ledning, uppföljning och kontroll av verksamheten och om det finns inbyggda kontroller i arbetet.
- Granska och verifiera – i den omfattning som krävs utifrån lekmannarevisionens riskbedömning – om fullmäktiges ägardirektiv och andra beslut verkställs/ genomförs genom att mål och syften uppnås, att föreskrifter efterlevs, att system och rutiner tillämpas och används på avsett sätt.

Lekmannarevision, fördjupningsgranskning

Under 2018 genomfördes en fördjupningsgranskning i fem av bolagen, med inriktning mot styrning och uppföljning av investeringar. Granskningen visade brister och utvecklingsbehov. Uppföljning bör ske.

Största och väsentligaste risker 2019:

- Bolagsstyrningen. Har förbättrats men brister kvarstår.
- Regelefterlevnad. Otillåtna per capsulam-stämmor m m.
- Mycket stora investeringar; Studenternas, stadshuset m m.
- Samordning. Arenabolag har tappat kommunuppdrag.

Lekmannarevisionens budget 2019

Uppsala Stadshus AB	50 000
AB Uppsala Stadsteater	30 000
Fyrishov AB	40 000
Uppsala kommun Fastighets AB	55 000
Uppsala kommun Förvaltningsfastigheter AB	50 000
Uppsala kommun Skolfastigheter AB	70 000
Uppsala kommun Sport- och Rekreationsfastigheter AB	65 000
Uppsala kommuns Industrihus AB	65 000
Uppsala Konsert och Kongress AB	30 000
Uppsala Parkerings AB	30 000
Uppsala Vatten och Avfall AB	70 000
Uppsalahem AB	80 000
Uppsala bostadsförmedling AB	30 000
Nya Destination Uppsala AB	35 000
	<hr/>
	700 000